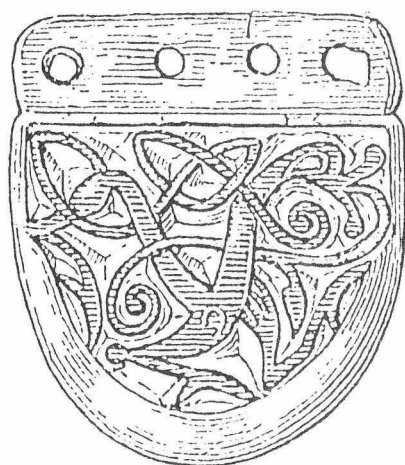


ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
BRNO

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989



BRNO 1993

lo na mírnější severní straně zdvojeno. Obytný areál byl výškově členitý a chybějí také jakékoliv stopy zdí.

Z Vřesovic pochází jedna z větví rodu s erbem půlměsíce, jejíž původ můžeme hledat ve Voděradech u Kunštátu, neboť po nich se r. 1349 psal Medvídek z Voděrad (ZDO I, 55), který se v r. 1358 jmenoval po Vřesovicích. První se však uvádí r. 1349 Vojslava z Vřesovic a její vnukové Višek a Václav (ZDO I, 164), z nichž Václav prodal r. 1365 dvůr Petrovi Hechtovi z Rosic (ZDO I, 831). Ten r. 1371 postoupil tento dvůr klášteru augustiniánů v Brně, přičemž vesnici s kaplí sv. Klimenta a Ranšperk dostal klášter už v r. 1371 od markraběte Jana (ZDO II, 200; ZDB VI, 1). Díl Ranšperka držel ještě r. 1391 Jindřich ze Zástřizl (ZDO VI, 763), ale v r. 1461 je už pustý (ZDO XI, 200). Sídlo se v žádné historické relaci neobjevuje, ale jméno Ranšperka v ryze slovanském prostředí může souviset se založením hrádku (Ránův nebo též Havraní hrad - srov. Hosák-Šrámek 1980, 362). Nedostatek nálezů z povrchového sběru nedovoluje sídlo datovat.

L i t e r a t u r a :

Kouřil, P. - Nekvasil, J. 1985: Středověký hrádek u Vřesovic. PV 1983, 65-66. Brno.

Hosák, L. - Šrámek, R. 1980: Místní jména na Moravě a ve Slezsku II. Praha. ZDB, ZDO: Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren. Text der Brüner Cuda a Text der Dlmützer Cuda. Ed. P.R.v. Chlumecky - J. Chytil - C. Demuth - A.R.v. Wolfskron. Brünn 1856.

O b e r f l ä c h e n u n t e r s u c h u n g e i n e r m i t t e l a l t e r l i c h e n F o r t i f i k a t i o n b e i V ř e s o v i c e (B e z . H o d o n í n) . Der Beitrag erweitert die Mitteilung über die Entdeckung eines Hausberges bei Vřesovice (Kouřil - Nekvasil 1985) um seinen Grundriß. Das langgezogene Oval (L. 30 m, B. 15 m) nützt den Ausläufer des Marsgebirges (Chřiby) aus und ist von teilweise verdoppelten Resten eines Grabens und eines Walles umgeben. Aus Vřesovice stammt der Zweig des Hauses mit dem Halbmondwappen (1. Erwähnung aus dem J. 1349), aber der Hausberg konnte auch zur mittelalterlichen Dorfwüstung Ranšperk gehören. Die Datierung ist bislang unklar.

STŘEDOVĚKÉ SOUVRSTVÍ V HRADCI NAD MDRAVICÍ (okr. Opava)

Vratislav Janák, Pavel Kouřil, AÚ ČSAV Brno,
Lenka Jarošová, FF MU Brno

V červenci 1989 provedla opavská expozitura AÚ ČSAV v Brně dokumentaci stratigrafie, objevené při stavebních úpravách ve třetí sklepní místnosti západního křídla hradeckého Bílého zámku. Po příchodu na místo byla zjištěna následující situace. Ve východní stěně místnosti, asi 100 cm od JV rohu, je dobře patrný cca 230-240 cm vysoký a cca 140 cm široký negativ příčné zdi z lomového kamene, kladeného na maltu, zničené při stavebních úpravách. Negativ přechází v horní části (cca 140 cm nad původní podlahou místnosti, tvořenou zhruba upraveným skalním podložím) v klenební oblouk, dosahující až do JV rohu. Tam je přerušen příčkou ve směru Z-V, která vytváří jižní stěnu třetí místnosti a odděluje ji od místnosti čtvrté. Údajně se zničená zeď táhla cca 240 cm do hloubky místnosti a byla

v celém průběhu stejně široká (tedy cca 140 cm). Podle sdělení dělníků byla na ni na konci připojena asi 75 cm široká kolmá příčka, spojující ji s jižní stěnou, běžící paralelně ve vzdálenosti cca 100 cm. Příčka byla při úpravách zničena do té míry, že po ní nezbylo vůbec nic. Východní a jižní stěna tedy s oběma zničenými zdi vymezovaly v JV rohu místnosti nevelký prostor (cca 165 x 100 cm) a ten byl údajně vyplněn souvrstvím. Většinu výplně dělníci odstranili také, takže se dochoval jen zbytek ve výklenku východní zdi (v horní části cca 115 cm hlubokém) pod obloukem, přerušeným příčkou. Dochovaná stratigrafie měla sled:

1. Na rostlé skále v úrovni původní podlahy cca 10-20 cm mocná šedá popelovitá vrstva, hojně promíšená kameny a kostmi.
2. Hnědá rezavá vrstva z drobnějších kamenů a písku, cca 10-15 cm mocná.
3. Šedá popelovitá vrstva promíšená šedým jílem, četnými kameny a kostmi, cca 40 cm mocná.
4. Mazanice vrstva, cca 5-10 cm mocná.
5. Bílá vápnitá vrstvička, cca 3-5 cm mocná.
6. Černá spálená vrstva s uhlíky a mazanicí, cca 40-50 cm mocná.
7. Šedá vrstva s lokálními mezivrstvičkami žluté hlíny, cca 40 cm mocná.
8. Šedohnědá vrstva promíšená úlomky malty, 10-15 cm mocná.
9. Šedožlutá vrstva promíšená kameny, maximálně 80 cm mocná, která souvrství zavrhovala.

S ohledem na postup stavebních prací mohl být profil pouze ovzorkován. Přitom bylo ve vrstvách 1, 3 a 6 získáno menší množství keramického materiálu, datovatelného do 14.-15. stol. Nejstarší je pravděpodobně zlomek vysokého římsovitého okraje snad z přelomu 13. a 14. stol., nalezený ve vrstvě 1. Ovšem ani tato vrstva není pravděpodobně původní: Zdá se, že celé souvrství vzniklo jednorázově (nasypaním), ale protože materiálu je velmi málo, je prozatím těžké dobu vzniku blíže určit. Ani odpovědná stavebně historická interpretace zjištěné situace (zdi měly jistě různé stáří) není prozatím možná.

M i t t e l a l t e r l i c h e S c h i c h t e n f o l g e i n H r a d e c n . M o r a v i c í (B e z . O p a v a) . Im Juli 1989 wurde bei Bauherrichtungen in einem von den Kellerräumen des Weißen Schlosses in Hradec nad Moravicí eine 140 cm breite Mauer aus Bruchstein mit Mörtelverbund vernichtet, die aus der Ostwand angeblich in einer Länge von ca. 240 cm in das Rauminnere auslief. Am Ende war die Mauer mit einer etwa 75 cm breiten Querwand mit der südlichen Wand des Raumes verbunden, die parallel in einer Entfernung von ca. 100 cm verläuft. Die vernichtete Mauer und die Querwand begrenzten so gemeinsam mit der Ost- und Südwand einen kleineren (ca. 150x110 cm) Raum in der SO-Ecke des Gemaches, mit Schichten ausgefüllt, welche eine Stratigraphie bildeten. Das meiste dieser Ausfüllung haben die Arbeiter entfernt - sie blieb nur in einer ca. 115 cm tiefen Nische in der Ostwand unter dem Rest eines Gewölbebogens erhalten, der aus dem oberen Teil der vernichteten 140 cm breiten Mauer ausläuft und dessen Verlauf von der Südwand unterbrochen ist. Am Profil der Nischenausfüllung waren 9 Schichten verschiedenen Charakters zu unterscheiden, nichtsdestoweniger scheint es, daß die Schichtenfolge auf einmal entstanden ist. Aus den Schichten Nr. 1 (tiefste), 3 und 6 wurde auch keramisches Material aus dem 14.-15. Jh. gewonnen, es ist jedoch zu wenig, um eindeutig bestimmen zu können, wann die Schichtenfolge aufgeschüttet worden war. Nicht einmal eine verantwortungsvolle baulich historische Interpretation der festgestellten Situation ist bisher möglich.

PREHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR, Brno, Koliště 17/19
- Odpovědný redaktor: Dr. J. Tejral
- Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchliková
- Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby: A. Krechlerová
- Titulní list: nákončí v anglokarolinském stylu z Brna-Líšně, měř. 2 : 1
- Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
- Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
- Náklad: 450 ks — neprodejné
- Vydáno jako rukopis